

JAZYKOVÉ ROVINY V ONTOGENEZI ŘEČI

Vzájemné prolínání jazykových rovin v ontogenezi:

- morfologicko-syntaktická
- lexikálně-sémantická
- foneticko-fonologická
- pragmatická

Morfologicko-syntaktická rovina

- můžeme zkoumat kolem 1 roku
- první slova plní funkci vět, vznikají opakováním slabik
- první slova – neohebná, neskloňují se, nečasují
- podstatná jména – v 1. pádě
- slovesa – infinitiv (event. ve 3. osobě, rozkazovací způsob)

Morfologicko-syntaktická rovina:

- nejdříve podstatná jména
- později slovesa
- mezitím onomatopoická citoslovce
- mezi 2.-3 rokem přídavná jména, postupně osobní zájmena
- nejpozději – číslovky, spojky, předložky
- všechny slovní druhy – po 4. roce

Morfologicko-syntaktická rovina

- skloňování – mezi 2.-3. rokem
- používání jednotného a množného čísla – po 3. roce
- stupňování přídavných jmen – dlouho obtížné
- slovosled – slovo, mající emocionální význam na prvním místě ve větě

Morfologicko-syntaktická rovina:

- mezi 3.-4 rokem – souvětí
- do 4 let fyziologický dysgramatismus

Lexikálně-sémantická rovina

- kolem 10. měs. začátky rozvoje pasivní slovní zásoby
- 12. měsíc – první slova – aktivní zásoba
- hypergeneralizace - první slova dítě chápe všeobecně
- hyperdiferenciace – dítě pokládá slova za názvy jedné určité věci, osoby

Lexikálně-sémantická rovina – věk otázek:

- kolem 11/2 roku „Co je to?“, „Kdo je to?“, „Kde je?“
- kolem 31/2 let – „Proč?“, „Kdy?“

Lexikálně-sémantická rovina

- kolem třetího roku dítě zvládá říci své jméno, příjmení
- mezi 3-4 rokem chápe rozdíly
- umí říct básničku
- koncem předškolního věku spontánně mluví o zážitcích

Foneticko-fonologická rovina

- přechod pudové – napodobující žvatlání
- pravidlo nejmenší námahy
- dítě nejdříve tvoří samohlásky – retné souhlásky – hlásky hrdelní
- trend – ukončený vývoj výslovnosti do 5 let

Pragmatická rovina

- 2-3 leté dítě dokáže pochopit roli komunikačního partnera
- po 3 roce – evidentní snaha komunikovat, navazovat, udržovat krátký rozhovor
- regulační funkce řeči

